

Strakapoud prostřední (*Dendrocopos medius* /L./) a jeho výskyt na Bohdanečsku

Middle Spotted Woodpecker's (*Dendrocopos medius* /L./)
occurrence in the Bohdaneč region

Ladislav Štancl, Helga Štanclová

Úvod

Strakapoud prostřední je šplhavec s evropským typem rozšíření (ŠTASTNÝ et al. 1987, HUDEC et al. 1983). U nás se vyskytuje ssp. *D. m. medius* /L./ . Názor na hustotu jeho výskytu se stále velmi různí. Jak v minulosti, tak i nyní nebyli a nejsou ornitologové jednotni v názoru na hojnost výskytu. Připomeneme-li si jenom letno některé z autorů pak vidíme, že to vše bylo posuzováno podle toho, jestli se tento strakapoud v místech působení dotyčného autora vyskytoval a nebo ne. Např. BAYER (1894) psal pouze, že je vzácnější než strakapoud velký. Ale již ŠULC (1909) ho považoval za velice vzácného. Přeskočíme-li o několik roků dále, pak JIRSÍK (1935) psal, že je u nás dosti vzácný a ve své další práci (1949) ho již považoval za nejvzácnějšího ze strakapoudů. A v poslední době ho ŠTASTNÝ et al. (1987) uvádí jako nepočetně hnízdící druh, s rozšířením spíše ostrůvkovitým a „přibývá od západu k východu“ a v Čechách se vyskytuje pouze v některých oblastech. Oproti tomu ale SEDLÁČEK et al. (1988) píše, že je hojně rozšířený a ubývající druh! Všichni autoři se shodují v názoru, že vyhledává především staré lužní a dubové lesy a jejich likvidace v celé oblasti výskytu zapříčinila jeho silné snížení stavu. V některých oblastech vymizel úplně.

V Červené knize ČSFR je uveden jako druh vyžadující další pozornosti (SEDLÁČEK et al. 1988)

Na Bohdanečsku a Pardubicku a v přilehlých oblastech se tento strakapoud nikdy nevyskytoval ani jako zatoulanec. MUSÍLEK (1946) jako jeden z nejlepších znalců ptactva v této oblasti píše, že sám se s ním nikdy v těchto místech neseťkal a ani ho nenašel ve školních sbírkách. A ačkoliv ve sbírce Hromádkově je samice ulovená v roce 1846 na Haldě u Pardubic, žádný z tehdejších autorů ho z této oblasti neuvádí (MUSÍLEK l. c.)

JIRSÍK (1949) ale kromě již zmíněného kusu uvádí dalšího, který podle p. Danihelky, majitele rozsáhlé sbírky ptactva, měl být zastížen ve XII. 1927 v Opočínku u Pardubic. MUSÍLEK (l. c.) sám tento zástih neuvádí. Jako další, měl být podle téhož autora (JIRSÍK l. c.) jeden ex. ve sbírce řídicího učitele p. Horáka, ulovený 20.1.1923 v Hlavečnicku u Chlumce nad Cidlinou (podle údajů převzatých od Musílka).

Výsledky

My jsme se s ním, na území mimo oblast Bohdanečska setkali teprve v r. 1978, kdy jsme dne 2.7. pozorovali ad. samce v dubině u Olešnice u Chlumce nad Cidlinou. Dalšího jsme dne 29.12.1980 pozorovali ve smíšeném lese u Rohovládovy Bělé (ŠTANCL et ŠTANCLOVÁ 1987)

K našemu velkému překvapení, se nám juv. ex. chytil do sítě, umístěné v zahradě v Rohovládově Bělé (50.06 N, 15.36 E) dne 25. 6. 1990. Šlo o ptáka, který krátce předtím opustil hnízdo. Ještě větším překvapením pro nás bylo to, že se v tomto místě chytil dne 2. 9. 1990 další juv. ex. V místech odchytu a kroužkování obou ex. bylo po jednom strakapoudu prostředním pozorováno ještě ve dnech 30. 9., 26. 10., 2. 11. 1990. Snad to byli titíž ptáci. Podle těchto pozorování, ale především podle časového zástihu již 25. června, je možno se domnívat, že tito ptáci byli odchováni v blízkém okolí.

Naše domněnka o pravděpodobném vyhnízdění v blízkém okolí Rohovládkovy Bělé byla potvrzena odchycem dalších dvou mladých strakapoudů v příštích letech. Oba byli opět zastíženi poměrně časně po odhnízdění. První 28. 7. 1994 a druhý 30. 6. 1995. Vzhledem k tomu, že pravidelná hnízdiště jsou od místa odchytu vzdálena několik desítek kilometrů, je jisté, že se odtud tito ptáci nemohli po několik roků po sobě zatoulat do stejných míst. Z toho vyplývá, že se místo vyhnízdění musí nacházet v blízkém okolí.

Některá základní biometrická data odchycených mladých strakapoudů prostředních:

kroužkován	délka křídla	délka ocasu	hmotnost
25. 6. 1990	123,8 mm	90,0 mm	52,0 g
2. 9. 1990	128,0	94,0	60,5
28. 7. 1994	122,0	90,0	54,0
30. 6. 1995	127,0	88,0	54,5

U prvních dvou měřen stoják, u obou 20,9 mm, vzata délka zobáku od čelního opeření: 22 a 25,5 mm a od nosního otvoru: 17 a 19,2 mm

Hodnocení a souhrn

Strakapoud prostřední je podle různých autorů v ČR řídkým až vzácným ptákem, který negativním zásahem člověka do jeho životního prostředí ubývá. Podle jiných autorů je ale u nás hojným. V námi kontrolovaném území a v jeho okolí byl v minulosti zastíženi výjimečně. V letech 1990, 1994 a 1995 byli v zahradě v Rohovládově Bělé zastíženi mladí strakapoudi prostřední krátce po opuštění hnízda. Protože nejbližší známá hnízdiště se nacházejí ve vzdálenosti několika desítek kilometrů je pravděpodobné, že tito ptáci vyhnízdili v blízkém okolí.

Summary

In 1990, 1994, 1995, young Middle Spotted Woodpeckers were spotted in a garden at Rohovládova Bělá shortly after leaving the nest. As the nearest nesting area is situated several tens of kilometers away, it is probable that the birds come from a close nesting area.

Literatura

- BAYER F., 1894: Prodrómus českých obratlovců. Praha: 61 - 62.
HANZÁK J., BOUCHNER M., HUDEC K., 1963: Světem zvířat II. Ptáci 2. SNDK, Praha.
HUDEC K., ČERNÝ W., et. al., 1983: Fauna ČSSR Ptáci III/1. Academia, Praha.
JIRSÍK J., 1935: Jak žijí zvířata. Moravská Ostrava.
JIRSÍK J., 1949: Naše sovy, II. vydání. Praha.
MUSÍLEK J., 1946: Ptactvo Pardubicka. Pardubice.

- SEDLÁČEK K., et. al., 1988: Červená kniha I. Ptáci. SZN, Praha.
ŠTANCL L., ŠTANCLOVÁ H., 1987: Ptactvo Pardubicka - Bohdanečsko, Pardubice.
ŠTASTNÝ K., RANDÍK A., HUDEC K., 1987: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v ČSSR 1973/77. Academia, Praha.
ŠULC J., 1909: Klíč k určování ptactva Čech, Moravy a Slezska. Praha.

Adresa autorů:

Ladislav Štancl
Helga Štanclová
533 43 Rohovládová Bělá, 43